

R e f e r a t.

Kina-Tibet.

I. Tibets folkeretlige stilling.

Ifølge Information Please Almanac for 1947 etableredes Kinas suzerænitet over Tibet i det 18. århundrede og er senere blevet fastslået og anerkendt ved flere traktater, f.eks. konvention mellem Storbritannien og Rusland af 31. august 1907 og x) konvention af 3. juli 1914 mellem Storbritannien, Kina og Tibet.

Parliamentary Under-Secretary of State ~~minister~~ Ernest Davies udtalte ifølge indberetning no. 2104 af 9. november 1950 fra London den 6. november 1950 i det engelske underhus, at den britiske regering i lang tid havde anerkendt den kinesiske suzerænitet over Tibet, men kun under den forudsætning, at Tibet var autonomt; i mange år havde den kinesiske suzerænitet kun været af formel art; i virkeligheden havde Tibet siden 1911 nydt en de facto-uafhængighed.

x) Ifølge "China Treaties and Agreements" pag. 581-82 blev denne konvention ikke undertegnet af Kina og var endnu ikke blevet undertegnet ved nævnte værks udgivelse i 1921. - Det har ikke været muligt at fastslå, om konventionen senere er undertegnet af Kina. Den nævnes imidlertid af Oppenheim pag. 233 som grund lag for suzerænitetsforholdet.

II. Kinas invasion af Tibet.

I september 1950 førte en tibetansk delegation i New Delhi forhandlinger med den derværende kinesiske ambassade om en fredelig udvikling af problemerne mellem Tibet og det kommunistiske Kina. Som resultat af disse forhandlinger tilbød den tibetanske delegation at fortsætte drøftelserne i Peking; men netop som delegationen den 25. oktober 1950 havde begivet sig af sted til Peking, bekendtgjorde den kinesiske regering, at den havde givet sine tropper ordre til at marchere ind i Tibet.

Som svar på en note af 26. oktober 1950 fra den indiske regering har den kinesiske regering i en note af 30. oktober 1950, samtidig med at beskyldte den tibetanske delegation for forsætligt at have udsat sin afrejse til Peking, udtalt, at Tibet er en integrerende del af kinesisk territorium, og at det tibetanske spørgsmål henhører under Kinas indre anliggender, og at ingen fremmed indblanding vil blive tålt. - Det understreges i den kinesiske regerings note, at Tibet-spørgsmålet og spørgsmålet om Kinas repræsentation i De forenede Nationer intet har med hinanden at gøre, og at de lande, der vil benytte den omstændighed, at Kina ønsker at udøve sine suveræne retligheder over for Tibet som påskud for at hindre Kinas medlemskab i De forenede Nationer herved yderligere demonstrerer en fjendtlig holdning over for Kina.

III. Instruktion til Danmarks delegation til De forenede Nationers 5. plenarforsamling.

Ifølge indberetning no. 96 af 22. november 1950 fra Danmarks delegation til De forenede Nationers 5. plenarforsamling har El Salvadors delegation i et brev af 17. novem-

ber 1950 anmodet plenarforsamlingens præsident om, at "spørgsmålet om fremmede styrkers invasion i Tibet" må blive optaget på plenarforsamlingens dagsorden. (Da Tibet ikke er medlem af De forenede Nationer, har det ikke selv kunnet indbringe spørgsmålet.)

I et memorandum fra El Salvadors delegation, indsendt som bilag til ovennævnte indberetning, hævdes det, at Tibet siden 1912, på hvilket tidspunkt de kinesiske embedsmænd ifølge Information Please Almanac blev fordrevet fra Tibet, har nydt fuldstændig uafhængighed, at det har en autonom, folkevalgt regering, der ikke har tilladt den kinesiske regering indblanding i Tibets indre forhold, samt at den kinesiske regering faktisk ikke har blandet sig i Tibets politiske liv, og at Tibets uafhængighed på denne måde er fastslået.

Med indberetning no. 96 fra delegationen til FN fulgte endvidere El Salvadors resolutionsudkast, i hvilket der udtales en fordømmelse af den uprovokerede aggression mod Tibet samt foreslås nedsat en komité til undersøgelse af, hvilke forholdsregler plenarforsamlingen bør tage i sagens anledning. Komitéens rapport skal ifølge udkastet forelægges plenarforsamlingen i indeværende samling.

Spørgsmålet om Tibet-sagens optagelse på plenarforsamlingens dagsorden behandles for tiden af forsamlingens bureau.

Ifølge indberetning no. 96 fra delegationen til FN må det anses for tvivlsomt, om spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen.

Som anført i nævnte indberetning bør der formentlig ved udarbejdelse af den eventuelle instruktion tages hensyn

til, hvorledes man opfatter Tibets folkeretlige stilling.

Der synes ikke at kunne være tvivl om, at Danmark bør anerkende ^{et x)} suzeranitetetsforhold mellem Kina og Tibet.

at der består

At man eventuelt kun anerkender et suzeranitetetsforhold og ikke et suzeranitetetsforhold mellem de to lande sammen ^{holdt} med den kendsgerning, at Kina faktisk i næsten et halvt hundrede år ^{har afholdt sig fra indtænder} i Tibets indre forhold, synes i og for sig at måtte medføre, at den uprovokerede kinesiske invasion af tibetansk territorium må betegnes som uretmæssig. I betragtning af at karakteren af forholdet mellem Kina og Tibet ikke synes at være ganske klar, synes den eventuelle instruktion til Danmarks delegation til De forenede Nationers plenarfor- samling, dog at måtte gå ud på, at delegationen bør afholde sig fra at stemme om forslag, der går ud på at fordømme den ^{aktuelle} ~~rusiske~~ invasion.

Det henstilles at anmode ambassaderne i Oslo, Stockholm og London om at søge oplysninger om den norske, svenske og britiske regerings stilling til Tibetspørgsmålet.

Udenrigsministeriet, den 4. december 1950.

Aa. G.

x) Oppenheim pag. 170: "Modern suzerainty involves only a few rights of the suzerain State over the vassal State which can be called constitutional rights. The rights of the suze- rain State over the vassal are principally international rights, of whatever they may consist. Suzerainty is by no means sovereignty. It is a kind of international guardianship, since the vassal State is either absolutely or mainly repre- sented internationally by the suzerain State."

fortsætte

Det er meget vanskeligt at foretage nogen sikker bedømmelse af Tibets stats- og folkeretlige status. Der synes at have bestået en vis (fjernere) statsretlig forbindelse mellem Kina og Tibet, men om denne forbindelses nærmere karakter og indhold synes der ikke at herske klarhed. Der ses ikke at foreligge akter om, at Danmark politisk eller kommercielt skulle have haft forbindelse med Tibet. Der har imidlertid været etableret en vis forbindelse med Tibet med hensyn til Haslund-Christensens ekspeditioner (jfr. pakken 46.R.38). Således fremgår det af indberetning nr. 370 af 19. september 1947 fra den daværende handelsrådgiver i Indien, at han gennem indiske kanaler havde notificeret den tibetanske regering om foretagelsen af Haslund-Christensens ekspedition, ligesom det fremgår af senere indberetninger fra Minister Tøyberg-Frandzen, at denne har været i direkte forbindelse med tibetanske myndigheder om ekspeditionen; f.eks. har Hr. Tøyberg-Frandzen direkte under 10. oktober 1950 tilskrevet Dalai Lama og bl.a. udtrykt ønske om, at ekspeditionen til næste år kan udstrække sit virkefelt til Tibet. De foretagne henvendelser er altså sket enten direkte eller gennem indiske kanaler men -såvidt det kan ses - ikke gennem kinesiske kanaler. Heraf kan imidlertid næppe udledes andet, end hvad der bekræftes på anden måde, nemlig at Tibet havde en vis selvstændig status. På den anden side synes imidlertid ^{gennem en årrække} som ovennævnt Kina / at have haft en vis overhøjhed over Tibet.

På forhånd forekommer det berettiget, at den kinesiske aktion mod Tibet drages frem for De forenede Nationers forum. Kina (d.v.s. Peking-Kina, som ikke er

